

Materieel strafrecht

Hoorcollege 9 Vrijheid van meningsuiting

Art 137c Sr In het openbaar opzettelijk beledigend uitlaten over een groep mensen wegens hun ras, godsdienst, levensovertuiging, seksuele gerichtheid of handicap.

In de Nederlandse Grondwet staat de vrijheid van meningsuiting als vrijheid van drukpers. Het impliceert twee verschillende rechten: het recht om te openbaren en het recht om te verspreiden.

Ten opzichte van openbaren is censuur (controle vooraf) verboden en mag alleen Den Haag bepaalde meningsuitingen strafbaar stellen.

Verspreiding mag ook door lagere wetgevers worden beperkt. Zelfstandige middelen van verspreiding (bijvoorbeeld het uitdelen van folders) mogen niet in hun geheel worden verboden: je moet kunnen blijven verspreiden.

Art 7 lid 2 Grondwet verbiedt expliciet elke vorm van censuur voor radio en televisie.

Art 7 lid 3 Grondwet verbiedt alle andere vormen van censuur.

Uitlating van Wilders (2008)

De Koran is “fascistisch” en “de Islamitische Mein Kampf” en de profeet Mohammed is een “barbaar”.

Nederlandse Islamitische Federatie tegen Geert Wilders:

NIF vordert in kort geding een verbod op de beledigende uitlatingen van Wilders, maar niet een verbod op ‘Fitna’, nadat deze film op internet was vertoond.

Voorzieningenrechter LJN BC8732

-Algemeen verbod op beledigende uitlatingen is in strijd met art. 7 Gw.

“Niemand heeft voorafgaand verlof nodig om door drukpers gedachten of gevoelens te openbaren behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens wet.” (art 7 lid 1 Gw)

-Specifiek verbod op bepaalde uitlatingen: Wilders deed zijn uitlatingen in verband met zijn politieke opvattingen.

-Wilders moet in het openbaar debat zijn standpunt naar voren kunnen brengen.

Zaak Ayaan Hirsi Ali: LJN AT0303

-Voorzieningenrechter wijst verbod film ‘Submission’ af en vindt uitspraken Hirsi Ali over profeet Mohammed (“Mohammed is een perverse pedofiel”) niet onrechtmatig in het kader van de strijd van Hirsi Ali tegen vrouwenonderdrukking en vrouwenmishandeling.

De Hoge Raad stelde vast dat artikel 7 Grondwet met het verbod van voorafgaand verlof niet alleen censuur verbiedt, maar *alle preventieve beperkingen*.

Artikel 7 lid 1 Grondwet moet niet zo uitgelegd worden dat preventieve beperkingen in beginsel verboden zijn, maar dat de formule ‘behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet’ het mogelijk maakt om bij wet in formele zin hierop uitzonderingen te maken. Deze beperkingsclausule wil slechts duidelijk maken dat men achteraf voor het gedrukte aansprakelijk kan worden gehouden
Grondwettelijk probleem

-Art. 7 lid 1 Grondwet: ‘Niemand heeft voorafgaand verlof nodig...’.

-Onder de wet vallen art. 137c-e Sr.

Goeroe

- Uitlating evangelistenechtpaar Goeree: "Holocaust is eigen schuld van de Joden."
- Hof Arnhem: Uitlating van godsdienstige opvattingen en niet nodeloos grievend.
- Hoge Raad: Uitlating "naar haar aard" beledigend. Bedoelingen van Goeree's zijn niet van belang

Jan Maat

- Uitlating Janmaat: "Wij schaffen zodra wij de mogelijkheid en de macht hebben de multiculturele samenleving af."
- Hof Arnhem en Hoge Raad: Gelet op de context van de uitlating en de uitlatingen van anderen ("Vol is vol", "Nederland voor de Nederlanders") is deze uitlating haatzaaiend (NJ 1999, 634, zie ook NJ 1996, 527).

Van Gogh

- Misselijke grappen van Theo van Gogh over Joden.
- Hof Arnhem en Hoge Raad: de grappen zijn op zich beledigend en ook in de context van de column. Hof hoefde zich niet uit te laten over de vraag of de column als kunstwerk heeft te gelden (NJ 1991, 313).

Godsdienstig geïnspireerde uitlatingen op dit gebied (Van Dijke en El Mounni)
RPF-kamerlid Van Dijke had in een interview met de Nieuwe Revue de
homoseksuele praxis met diefstal op één lijn had gesteld.
Het interview ging op dat moment over het beleid van de EO geen praktiserende
homo's aan te stellen. De imam El Mounni die in een berucht interview met
NOVA homoseksualiteit een ziekelijke afwijking en een bedreiging voor de
samenleving noemde.

In al deze zaken oordeelt de rechter boven aangeduide passages op
zichzelf beledigend in de zin van artikel 137c Sr. Het beledigend karakter komt echter
aan de passages te ontvallen door de context. Deze context wordt in belangrijke mate
bepaald door het feit dat de uitlatingen godsdienstig geïnspireerd zijn.

Volgens art. 10 EVRM mag de vrijheid van meningsuiting alleen worden beperkt als:

-deze beperking voorzien is bij wet en deze beperking in een democratische
samenleving noodzakelijk is in het belang van:

-De nationale veiligheid, territoriale integriteit, openbare veiligheid, het voorkomen
van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of
goede zeden, de bescherming van de goede naam of rechten van anderen, om
verspreiding van vertrouwelijke mededelingen te voorkomen of om het gezag en de
onpartijdigheid van de rechterlijke macht te waarborgen

de film Das Liebenskonzil mocht in Oostenrijk niet vertoond worden.

De film zou de spot drijven met erkende religies of religieuze instellingen en daardoor
ergernis wekken. De film zou vertoond worden door het Otto Preminger Instituut, een
filmliga voor het niet-commerciële circuit. Volgens het Hof was het niet
onaannemelijk dat de film aanstootgevend was voor een deel van de publieke opinie

in Oostenrijk, hierbij in het bijzonder rekening houdend met het feit dat de betrokken regio een overwegend katholieke bevolking heeft.
Het Hof vond dat door de film het respect voor de religieuze gevoelens van anderen was geschonden, terwijl in artikel 9 van het verdrag toch de vrijheid van godsdienst wordt gegarandeerd